

Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020

Úvod

Migrácia je historicky spoločenským javom, ktorý výrazne ovplyvňuje politiku štátov a mení demografiu jednotlivých krajín. Môže byť zdrojom konfliktov, ale tiež rozvoja, je však najmä tým fenoménom, ktorý ovplyvňuje budúcnosť jednotlivých národov, a tým aj celého ľudstva. Migrácia vyžaduje systémový prístup a kvalifikované riadenie. Nesmie byť spolitizovaná, avšak vlády sa nesmú obávať prijímať adekvátne politické rozhodnutia pri jej riadení. Keďže migrácia objektívne ovplyvní aj našu budúcnosť, musíme tiež my ovplyvňovať migráciu.

Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020 (ďalej len „migračná politika“) je základným dokumentom a východiskom pre budovanie modernej a cieľavedomej politiky vlády Slovenskej republiky v oblasti migrácie. Je jednoznačným vyjadrením pripravenosti a ochoty podieľať sa na harmonizácii migračných politik jednotlivých štátov v rámci Európskej únie a výrazom spolupatričnosti k základným princípom a spôsobu jej fungovania pri riadení procesov migrácie.

Cieľ a princípy migračnej politiky

Cieľom migračnej politiky je v súlade s národnými záujmami Slovenskej republiky vytvárať podmienky v oblasti legálnej migrácie so zreteľom na priority, potreby a schopnosti prijímania migrantov vrátane ich integrácie do spoločnosti, posilniť účinnosť hraničných kontrol a boj proti nelegálnej migrácii, prispievať k vytvoreniu spoločného európskeho azylového systému, podieľať sa na budovaní globálneho partnerstva s krajinami pôvodu a tranzitu v záujme posilnenia súčinnosti medzi migráciou a rozvojom a prispievať tým k zvyšovaniu kvality života obyvateľov Slovenskej republiky.

Pri naplňaní zámerov migračnej politiky sa primerane uplatňujú princípy aktívnej účasti na úlohách Európskej únie v oblasti kontroly hraníc, prístahovalectva a azylu, ústavnosti a zákonnosti, suverenity, regulácie migrácie, dodržiavania ľudských práv a slobôd, zákazu diskriminácie a flexibility.

Realizácia migračnej politiky je založená na koordinovanom postupe štátnych orgánov, orgánov miestnej štátnej správy a samosprávy a predpokladá široké zapojenie mimovládnych a ďalších organizácií pôsobiacich v tejto oblasti.

Migračná politika v kontexte členstva Slovenskej republiky v Európskej únii

Slovenská republika je členom medzinárodných organizácií a zoskupení, ktoré problematike migrácie venujú sústredenú pozornosť (EÚ, OSN, OBSE, OECD ...). Z medzinárodného hľadiska je a aj v budúcnosti naďalej zostane **pre Slovenskú republiku vo vzťahu k migračnej politike, z dôvodov daných povahou členstva, najviac určujúci politický a právny rámec Európskej únie.**

V podmienkach Európskej únie predstavuje problematika migrácie a azylu dynamickú agendu s narastajúcou mierou harmonizácie. Európska únia cieľavedome pracuje na vybudovaní spoločnej politiky v oblasti (i)migrácie a azylu od roku 1999, keď právomoc v tejto oblasti bola jednoznačne uznaná Zmluvou o založení Európskeho spoločenstva.

Európska únia prijala v ostatných rokoch niekoľko nových strategických dokumentov, ktoré určujú jej politiku v tejto oblasti, a ktoré je nevyhnutné brať na zreteľ pri formulovaní národnej migračnej politiky a byť aktívnym v procese ich implementácie, **nakoľko predstavujú politické, a sčasti aj právne záväzky**. Ide najmä o **Zmluvu o fungovaní Európskej únie, Európsky pakt o prísťahovalectve a azyle, Štokholmský program a Globálny prístup k migrácii**.

Vzhľadom na časový rámec migračnej politiky (rok 2020) je zrejmé, že uvedené strategické dokumenty budú skôr alebo neskôr revidované, prípadne nahradené novými. Ich obsah nie je možné zatiaľ predvídať. **Je však v záujme Slovenskej republiky, aby sa jej zástupcovia aktívne zúčastňovali diskusií a prípravných prác tak, aby budúce dokumenty odrážali reálne požiadavky a priority Slovenskej republiky.**

Závažnosť migračnej politiky v kontexte na dianie v rámci Európskej únie si nevyhnutne vyžaduje **začať s prípravou expertov** na budúce predsedníctvo Slovenskej republiky v Európskej únii v II. polroku 2016.

1. Legálna migrácia

Riadená ekonomická migrácia – imigrácia/emigrácia je primárne determinovaná potrebami Slovenskej republiky. Dlhodobý negatívny demografický vývoj ukazuje, že slovenský trh práce ako aj systém sociálneho zabezpečenia sú vo významnej miere závislé na príleve ľudského kapitálu zo zahraničia. Z tohto dôvodu ekonomická migrácia v najbližších rokoch nemôže byť založená na pasívnom riadení prijímania cudzincov, ktorí sa k nám rozhodli prísť. Naopak, riadenie ekonomickej migrácie musí rázne odpovedať na výzvy globálnej súťaže o talenty, najmä ich aktívnym vyhľadávaním a vytváraním podmienok pre ich príchod na Slovensko. V tomto procese je kľúčové vytváranie atraktívneho prostredia pre cudzincov, ktorí sú potrební pre rozvoj nášho hospodárstva.

Základným kritériom prijímania cudzincov v rámci riadenej ekonomickej migrácie je ich potenciál pre rozvoj slovenského hospodárstva a spoločnosti s preferenciou prijímania kvalifikovaných a vysoko kvalifikovaných migrantov s dôrazom na kultúrne blízke krajiny pôvodu.

Prijímané opatrenia musia plne akceptovať právne akty v oblasti migrácie na úrovni Európskej únie, a to najmä **Štokholmský program**, ktorý výhľadovo počíta s vytvorením **spoločnej európskej migračnej politiky** s dôrazom na transparentnosť systému, zníženie administratívnej náročnosti, posilnenie zodpovednosti zúčastnených strán, pracovno-právnu ochranu migrantov a posilnenie integračných opatrení, v kontexte na budúci vývoj národného hospodárstva a demografický vývoj.

S prihliadnutím na aktuálne trendy v oblasti legálnej migrácie v rámci Európskej únie a v nadväznosti na analýzu potrieb národného hospodárstva a pracovného trhu, je potrebné cieľavedome pôsobiť v oblasti oprávnenosti pobytu, zamestnávania migrantov, podnikania, vzdelávania migrantov a poskytovania zdravotnej starostlivosti migrantom. Za uvedené oblasti v rámci migračnej politiky zodpovedajú v rámci svojich kompetencií jednotlivé štátne orgány.

Pre konkrétne smerovanie a hlbšie rozpracovanie migračnej politiky v tejto oblasti je potrebné zamerať pozornosť predovšetkým na:

- urýchlenie a zefektívnenie procesu vydávania víz a povolení na pobyt prostredníctvom zlepšenia koordinácie práce medzi zastupiteľskými úradmi a príslušnými oddeleniami cudzineckej polície s využitím informačných a komunikačných technológií a cez

priebežné zlepšovanie jazykovej vybavenosti úradníkov na cudzineckej polícii, ktorí prichádzajú do priameho kontaktu s cudzincami,

- vytvorenie jasných pravidiel ekonomickej imigrácie formou definovania tzv. „Slovenskej karty“ pre kvalifikovaných a vysokokvalifikovaných imigrantov, ako aj zavedenie bodového systému, ktorý bude flexibilným nástrojom na určovanie priorít v prijímaní jednotlivých typov imigrantov,
- vykonávanie pravidelných analýz potrieb národného hospodárstva a ekonomického prínosu jednotlivých skupín ekonomických migrantov (podľa účelu pobytu), na základe ktorých zväziť prijímanie regulačných a kontrolných opatrení na zabezpečenie rovnováhy v celom rozsahu ekonomickej migrácie,
- aktualizácia legislatívno-právnych podmienok vytvárajúcich flexibilnejšie formy pre vstup a pobyt migrantov na realizáciu štúdia a ekonomickej činnosti pre súčasné, ale aj novo definované skupiny ekonomických migrantov,
- aktualizácia podmienok vytvárajúcich právny rámec umožňujúci vstup migrantov na trh práce, pre sezónnu prácu, dočasnú a cirkulárnu migráciu, formy krátkodobého zamestnávania atď.,
- podpora prijímania ekonomických migrantov, zamestnávania migrantov z tretích krajín v súlade s potrebami národného hospodárstva a trhu práce s dôrazom na prijímanie a zamestnávanie vysokokvalifikovaných zamestnancov, vedeckých pracovníkov a ďalších kvalifikovaných migrantov,
- riešenie problematiky „au-pair“ pre osobitný charakter sklbenia práce a štúdia a kontroly dodržiavania tohto štatútu, vrátane sociálneho zabezpečenia týchto osôb,
- definovanie práv a povinností migrantov vrátane ich sociálneho zabezpečenia a prístupu jednotlivých skupín migrantov k zdravotnej starostlivosti,
- novodefinovanie problematiky uznávania vzdelania a kvalifikácie a boj s tzv. „brain waste“ (plytvanie, resp. nedocenenie vzdelania, kvalifikácie, odbornosti a zručnosti) spolu s rozšírením právomocí zodpovedných inštitúcií v dôsledku zvýšených potrieb, previazania zodpovednosti za oblasť kvalifikácie i zo strany zamestnávateľov, resp. orgánov štátnej správy,
- zameranie sa na kontrolu predkladaných dokladov a odhaľovanie falzifikátov, zefektívnenie činnosti strediska na uznávanie dokladov o vzdelaní ministerstva školstva a aktívne zapájanie konzulárnych úradov Slovenskej republiky do tohto procesu,
- vytváranie podmienok v rámci politiky bývania pre vnútroštátnu mobilitu občanov, ale aj podmienok na zabezpečenie bývania pre migrantov a azylantov,
- zlepšovanie a zefektívňovanie zberu a spracovania dát o trhu práce a ich sprístupnenie odbornej verejnosti i občanom, zabezpečenie previazanosti databázy pobytovej registrácie s databázou registrácie daňových úradov, sociálneho a zdravotného poistenia a úradov práce, sociálnych vecí a rodiny,
- v odôvodnených prípadoch vykonávanie kontrol migrantov zameraných na zamedzenie ich nelegálneho pobytu, zamestnávania alebo podnikania a na uplatňovanie rovnakých pracovných podmienok vrátane miezd a sociálneho zabezpečenia,
- vytváranie informačno-konzultačných centier pre migrantov na zlepšenie ich prístupu k informáciám o vstupe a pobyte, životných a pracovných podmienkach prostredníctvom imigračných portálov, webových (viacjazyčných) stránok zainteresovaných rezortov a aktívne zapájanie konzulárnych úradov Slovenskej republiky do tejto problematiky.

2. Integrácia

Integračná politika ako súčasť globálneho prístupu k migrácii je jednou z hlavných priorít agendy Európskej únie. Integrácia imigrantov do spoločnosti prijímajúcej krajiny je kontinuálny, dlhodobý a dynamický obojstranný proces, ktorý zahŕňa jednak cudzincov zákonne sa zdržiavajúcich v prijímajúcej krajine, ale aj obyvateľov a celkové nastavenie právneho rámca hostiteľskej spoločnosti. Aktívna povaha integračných politik pritom zdôrazňuje potrebu vzájomného rešpektovania sa a recipročného uznávania práv a povinností oboch skupín. Slovenská republika považuje komunity cudzincov za integrálnu súčasť spoločnosti a oceňuje ich prínos v hospodárskej, kultúrnej, vzdelanostnej a spoločenskej oblasti.

Slovenská republika sa prikláňa k integračnému modelu, ktorý je založený na plnej akceptácii realít Slovenskej republiky migrantmi. Praktická realizácia integračných aktivít je vykonávaná v súlade s Koncepciou integrácie cudzincov v Slovenskej republike. Tento strategický dokument vychádza z Koncepcie migračnej politiky Slovenskej republiky a jeho aktuálnosť bude musieť byť prehodnotená v súlade so zámermi a cieľmi novej migračnej politiky. Základným princípom pritom bude umožnenie čo najrýchlejšej integrácie cudzincov do spoločnosti, čím sa eliminuje ich marginalizácia a zvýši sa ich individuálna motivácia integrovať sa.

Cieľom migračnej politiky je navrhnuť a realizovať také integračné opatrenia, ktoré by preventívne predchádzali riziku vzniku ekonomicky, sociálne a kultúrne rozdelenej spoločnosti a vzniku uzatvorených komunít migrantov. Integračné opatrenia musia viesť k existencii koordinovaných a navzájom prepojených nástrojov a opatrení, ktoré umožnia cudzincom zaradiť sa na pracovný trh, ovládať jazyk prijímajúcej krajiny, mať prístup k vzdelaniu, zdravotnej starostlivosti, sociálnym službám, bývaniu a uznaniu kultúrnych špecifik, ako aj uznanie ich právneho štatútu, účasti na občianskom a politickom živote, prípadne aj udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky.

Obsahom migračnej politiky v oblasti integrácie je najmä:

- zavádzanie uplatňovania tzv. integračného mainstreamingu (s prihliadnutím na špecifika právneho postavenia žien, maloletých, zdravotne postihnutých a prestarých migrantov) do prípravy a tvorby legislatívy, vytváraní rezortných politik, právnych predpisov v kontexte na dopad týchto opatrení na oblasť integrácie migrantov,
- zvyšovanie dôrazu na ľudské práva a toleranciu, boj proti diskriminácii a intolerancii formou vytvorenia koordinovanej komunikačnej stratégie, ktorá zahŕňa súčasné a nové aktivity zameriavajúce sa na zvyšovanie informovanosti verejnosti, systematickú spoluprácu s verejnoprávnymi médiami a iniciovanie širších diskusií ohľadom prínosov či negatívnych dopadov integrácie cudzincov,
- stanovenie mechanizmu systematického sledovania plnenia indikátorov integrácie migrantov, upravovanie postupov zberu dát pre všetky relevantné inštitúcie, tak aby boli tieto dáta vzájomne dostupné, porovnateľné a kompatibilné,
- vytváranie podmienok na implementáciu migračnej politiky na regionálnej a lokálnej úrovni, prostredníctvom relevantných subjektov, a to najmä VÚC, miest a obcí, definuje možnosti spolupráce s ohľadom na ich kompetencie a zodpovednosť,
- zapájanie do procesu integrácie členov jednotlivých migrantských komunít, priamo v regiónoch,

- zlepšenie koordinácie a vzájomného prepojenia subjektov/organizácií podieľajúcich sa na integrácii migrantov,
- zavedenie predpríchodovej informovanosti migrantov v krajinách pôvodu, (brožúrky, letáky, internetové stránky),
- upravenie mechanizmu uznávania kvalifikácie ako odbornej, tak i akademickej (azylanti, osoby s doplnkovou ochranou, presídlenci spravidla nedokážu predložiť potvrdenie o kvalifikácii, a tak sa uplatniť vo svojom povolání),
- zavedenie jednotnej metodiky na overovanie znalostí slovenského jazyka pre nízko kvalifikovaných migrantov a sprístupnenie jazykového vzdelávania,
- zváženie zmeny postupu pri naturalizácii a získavaní štátneho občianstva Slovenskej republiky,
- rozšírenie možností, spôsobu a foriem financovania integračných opatrení s dôrazom na efektívne využívanie finančných prostriedkov z fondov Európskej únie a ďalších alternatívnych mimorozpočtových zdrojov.

3. Emigrácia kvalifikovanej pracovnej sily

Vývoj v spoločnosti popri pozitívnych prvkoch priniesol i niektoré negatíva spočívajúce najmä v odchode kvalifikovanej pracovnej sily, a to tak v kategórii vysokoškolsky vzdelaných osôb, ako aj v kategórii nedostatkových robotníckych profesií. Slovenská republika nebola dostatočne pripravená na tento jav, čo v konečnom dôsledku znamenalo oslabenie pracovného trhu o kvalifikovanú pracovnú silu. V súčasnosti absentujú integračné programy pre vracajúcu sa pracovnú silu na slovenský pracovný trh a tento problém sa prejavil najmä v čase prebiehajúcej finančnej a hospodárskej krízy.

Na zlepšenie situácie v tejto oblasti sa vyžaduje :

- bezodkladne riešiť jeden z najzávažnejších negatívnych dopadov emigrácie občanov Slovenskej republiky do zahraničia, a to osobitne emigráciu vysokokvalifikovanej pracovnej sily,
- pripraviť integračné programy pre osoby vracajúce sa zo zahraničia,
- skvalitniť spoluprácu a informovanosť medzi všetkými relevantnými subjektmi tak, aby mohli v praxi dôsledne plniť svoje úlohy v prospech komunit emigrantov,
- iniciovať intenzívnu diskusiu na slovenskej politickej scéne, medzi expertmi i verejnosťou o rozličných atribútoch, formách, príčinách, dôsledkoch a výzvach emigrácie zo Slovenskej republiky a o živote našich emigrantov v zahraničí.

4. Nelegálna migrácia, návraty a obchodovanie s ľuďmi

Slovenská republika v súlade so svojimi medzinárodnými záväzkami účinne bojuje proti všetkým formám nelegálnej migrácie, pričom berie na zreteľ ľudskoprávne aspekty spojené s týmto fenoménom. Riešenie otázok spojených s problematikou nelegálnej migrácie je ucelenou súčasťou migračnej politiky, ktorá zahŕňa v sebe súbor opatrení preventívneho a represívneho charakteru. Dôležitú úlohu pritom zohráva skutočnosť, do akej miery budú vytvorené podmienky a zvládnuté procesy regulácie v oblasti legálnej migrácie.

Opatrenia v boji proti nelegálnej migrácii vzhľadom na jej medzinárodný charakter, závažnosť a vysokú latentnosť, je potrebné prijímať v súčinnosti s krajinami Európskej únie,

krajinami tranzitu a krajinami pôvodu migrantov, a to ako v preventívnej, tak i v represívnej oblasti.

Neoddeliteľnou súčasťou regulácie migrácie a dôležitým nástrojom v boji proti nelegálnej migrácii je i návratová a reintegračná politika. Jej realizácia sa vykonáva v súlade s legislatívou a odporúčaniami Európskej únie v tejto oblasti s dôrazom na transparentnosť a humánnosť. Prijímané opatrenia však musia byť transparentné a humánne. Slovenská republika bude aj naďalej preferovať možnosť vykonávania asistovaných dobrovoľných návratov pred nútenými návratmi. Zároveň bude dbať o dôsledné vymáhanie súdnych a administratívnych vyhostení.

Obsahom migračnej politiky v oblasti nelegálnej migrácie, návratov a obchodovania s ľuďmi je najmä:

- rozvíjanie spolupráce v záujme boja proti nelegálnej migrácii s krajinami Európskej únie, krajinami pôvodu a tranzitu v rámci globálneho prístupu k migrácii,
- prijímanie legislatívnych, organizačných a administratívnych opatrení na prevenciu nelegálnej migrácie v oblasti kontroly a sankčných postihov v prípadoch nelegálneho zamestnávania migrantov,
- prijímanie opatrení na zvýšenie bezpečnosti ochrany dokladov a zavádzanie technických prostriedkov na odhaľovanie ich pozmeňovania a falšovania,
- vykonávanie bezpečnostných previerok cudzincov - žiadateľov o udelenie víz, o overenie pozvania alebo udelenie pobytu.

Slovenská republika v rámci návratovej politiky preferuje možnosť vykonávania **asistovaných dobrovoľných návratov**, ak to umožňuje povaha prípadu a účel konania, pred **nútenými návratmi**. Pri praktickej realizácii dobrovoľných návratov spolupracujú orgány štátnej správy s mimovládnyimi a medzinárodnými organizáciami, a to najmä s Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (ďalej len „IOM“).

Represívne opatrenia formou **nútených návratov** uplatňuje Slovenská republika v prípade migrantov, ktorí porušujú jej právny poriadok. Nútený návrat sa uplatňuje len v prípade, ak sú vyčerpané všetky prostriedky na to, aby migrant rešpektoval rozhodnutie správneho alebo súdneho orgánu a územie Slovenskej republiky skutočne opustil. Zbavenie osobnej slobody migranta na zákonom stanovenú dobu za účelom realizácie vyhostenia je potrebné riešiť v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z medzinárodných dohôd, práva Európskej únie a platného právneho poriadku Slovenskej republiky.

Dôležitým nástrojom regulácie migrácie v tejto oblasti sú **readmisné dohody**, ktoré Slovenská republika uzatvára s vybranými krajinami tranzitu, resp. pôvodu migrantov.

V súvislosti s tým je potrebné v závislosti od vývoja migračnej situácie uzatvárať nové, resp. revidovať súčasné readmisné dohody a ich vykonávacie protokoly, posilňovať spoluprácu so zastupiteľskými úradmi tretích krajín, ktorých občania sú najčastejšie vyhostovaní, resp. so zástupcami krajín, u ktorých pretrváva problém s realizáciou vyhostenia a zabezpečiť efektívny systém kontroly plnenia podmienok návratovej asistencie zo strany príjemcov vrátane možnosti vymáhať vynaložené finančné prostriedky.

V rámci boja proti nelegálnej migrácii pripadá významná úloha aktivitám týkajúcim sa **boja proti obchodovaniu s ľuďmi a prevádzačstvu**.

Činnosť v tejto oblasti je potrebné zamerať na:

- posilňovanie kontrolných mechanizmov na kontrolu monitorovania pracovných agentúr ponúkajúcich zamestnanie v zahraničí, udeľovanie licencií a reguláciu výkonu týchto činností,
- zefektívnenie medzinárodnej spolupráce orgánov činných v trestnom konaní prostredníctvom prehĺbenia spolupráce s inými štátnymi a medzinárodnými inštitúciami v oblasti výmeny informácií a vybavovania dožiadaní,
- zvyšovanie všeobecnej informovanosti prostredníctvom informačných kampaní o nelegálnej práci, prevádzach, obchodovaní s ľuďmi, o možných rizikách pracovnej migrácie i možnostiach pomoci,
- reintegráciu obetí obchodovania s ľuďmi do spoločnosti, s cieľom minimalizovať riziko opätovne sa stať obeťou takýchto trestných činov,
- identifikácii detských obetí obchodovania s ľuďmi, osobitne potenciálnych detských obetí obchodovania s ľuďmi v tranzite.

5. Ochrana hraníc

Ochrana hraníc v podmienkach Slovenskej republiky sa vykonáva v súlade so schengenským acquis a obsahuje v sebe činnosti, ktoré majú zabrániť nelegálnemu prekročeniu jej vonkajších pozemných a vzdušných hraníc. Ochrana hraníc nesmie však brániť prístupu oprávnených osôb k jestvujúcim formám medzinárodnej ochrany.

Úlohami migračnej politiky súvisiacimi s ochranou hraníc sú najmä:

- definovanie národných plánov riadenia kontroly hraníc Slovenskej republiky,
- zavádzanie a ďalší rozvoj systému technického zabezpečenia využívaného pri kontrole vonkajších pozemných a vzdušných hraníc Slovenskej republiky,
- využívanie moderných technológií, ktoré zaručujú interoperabilitu systémov a umožňujú efektívne integrované riadenie vonkajšej hranice Európskej únie, s dôrazom na zavedenie elektronickej registrácie vstupov a výstupov spojenú so zjednodušeným postupom pre občanov Európskej únie a ostatných cestujúcich,
- posilňovanie spolupráce s ostatnými členskými štátmi Európskej únie v súčinnosti s Európskou agentúrou pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach členských štátov Európskej únie (ďalej len "FRONTEX") pri jej koordinačných úlohách v oblasti riadenia vonkajších hraníc Európskej únie a pri zabezpečovaní odbornej prípravy a vybavenia pracovníkov poverených riadením migračných tokov v krajinách pôvodu alebo tranzitu,
- vydávanie biometrických víz prostredníctvom vízového informačného systému (ďalej len „VIS“) a posilňovanie spolupráce medzi konzulárnymi úradmi členských štátov Európskej únie,
- zabezpečovanie odbornej prípravy pracovníkov vykonávajúcich kontrolu vonkajších hraníc v oblasti práv a povinností v rámci medzinárodnej ochrany,
- prijímanie opatrení umožňujúcich zavedenie a vykonávanie kontrol pohybu osôb na vnútorných hraniciach medzi členskými štátmi Európskej únie na základe aktuálneho vývoja migračnej situácie.

6. Medzinárodná ochrana, migrácia a rozvoj

Slovenská republika plne podporuje všetky aktivity smerujúce k vytvoreniu spoločného azylového systému Európskej únie s využitím najlepších skúseností jednotlivých členských krajín. Tento systém však súčasne rešpektuje právo každej členskej krajiny rozhodovať o podmienkach udeľovania medzinárodnej ochrany cudzincom samostatne. Migračná politika Slovenskej republiky rešpektuje tradičné piliere azylovej politiky a zároveň podporuje i nové formy poskytovania ochrany nadväzujúce na nové výzvy medzinárodného spoločenstva.

V rámci medzinárodnej ochrany cudzincov Slovenská republika poskytuje ochranu vo forme **azylu a doplnkovej ochrany**.

Nad rámec tejto ochrany a poskytovania dočasného útočiska sa Slovenská republika prihlásila k aktivitám Európskej únie v súvislosti so zabezpečovaním presídľovania cudzincov z tretích krajín formou transferu, a to na základe trilaterálnych dohôd medzi vládou, Úradom Vysokého komisára OSN pre utečencov (ďalej len „UNHCR“) a IOM. Tiež súvislosti so zdieľaním bremena migrácie s krajinami Európskej únie Slovenská republika realizuje programy pomoci zvlášť zaťaženým krajinám v rámci relokácie žiadateľov o udelenie azylu.

V uvedenom kontexte migračná politika v oblasti azylu obsahuje:

- poskytovanie ochrany podľa Ženevského dohovoru z roku 1951 o právnom postavení utečencov a New Yorského protokolu z roku 1967 týkajúceho sa právneho postavenia utečencov - azylanti,
- poskytovanie medzinárodnej ochrany podľa práva Európskej únie (tzv. kvalifikačná smernica) – cudzinci s poskytnutou doplnkovou ochranou,
- poskytovanie dočasného útočiska - odídenci,
- spoluprácu pri realizácii integrácie osôb s udeleným azylom a jej perspektívne rozšírenie na cudzincov s poskytnutou doplnkovou ochranou,
- aktívne zapájanie sa do medzinárodných procesov zdieľania bremena migrácie (relokácia, presídľovacie aktivity).

V Európe bez vnútorných hraníc nie je prakticky možné, aby členské štáty realizovali migračnú politiku izolovane. Zároveň sa čoraz viac akcentuje posilňovanie súčinnosti a prepojenia politiky migrácie s ostatnými politikami, najmä rozvojovou politikou a politikou zamestnanosti a presadzuje sa trvalá inkorporácia migrácie do vonkajšej politiky Európskej únie.

Optimalizácia prepojenia medzi migráciou a rozvojom tvorí jeden zo základných komponentov problematiky migrácie. Štokholmský program podčiarkuje potrebu ďalších krokov na maximalizáciu pozitívnych a minimalizáciu negatívnych účinkov migrácie na rozvoj v súlade s globálnym prístupom k migrácii.

Z pohľadu migračnej politiky zostáva posilnenie väzieb, resp. súčinnosti medzi migráciou a rozvojom stále veľkou výzvou. V tejto súvislosti sa ako najdôležitejšie javí systematické podchytenie a rozpracovanie tohto fenoménu na podmienky aktuálnej migračnej situácie.

Slovenská republika sa poskytovaním dvojstranných rozvojových projektov a programov zameriava na zlepšenie hospodárskej a sociálnej situácie obyvateľstva tretích krajín. Pomoc je naviazaná na viaceré oblasti, o. i. najmä na politiku zamestnávania a vzdelávania obyvateľstva prijímacej krajiny. Prepojenie medzi migráciou a rozvojom by sa

však nemalo automaticky zužovať iba na aspekt rozvojovej pomoci, ktorá predstavuje len jeden z nástrojov podporujúcich znižovanie nežiaducej migrácie. Z hľadiska Slovenskej republiky je tu priestor na pôsobenie a činnosť viacerých subjektov na úrovni štátnej správy či tretieho sektora.

Pre konkrétne smerovanie a hlbšie rozpracovanie migračnej politiky v tejto oblasti je potrebné:

- systematicky zvyšovať koherenciu medzi migračnou politikou a rozvojovou politikou definovanou v strategických materiáloch oficiálnej rozvojovej pomoci Slovenskej republiky a hlbšie zakomponovať otázku migrácie do rozvojovej politiky vo vzťahu k prioritným krajinám,
- cieleno smerovať rozvojovú pomoc do prioritných krajín rozvojovej pomoci Slovenskej republiky a v odôvodnených prípadoch aj do iných krajín relevantných z hľadiska migračných tokov do Slovenskej republiky/Európskej únie,
- využiť potenciál cyklickej migrácie pri eliminovaní nelegálnej migrácie a zároveň pri rozvoji tretích krajín.

7. Inštitucionálne zabezpečenie

Inštitucionálne zabezpečenie v rámci migračnej politiky je potrebné vnímať v dvoch rovinách, a to v medzinárodnej a vnútroštátnej.

Z medzinárodného hľadiska sú to orgány a organizácie OSN a iné medzinárodné organizácie, ale najmä štruktúry Európskej únie (Parlament, Rada, Komisia, výbory, EASO (Európsky azylový podporný úrad), FRONTEX, EUROPOL, atď.).

Z vnútroštátneho hľadiska sú to orgány a inštitúcie prichádzajúce do kontaktu s migráciou (ministerstvá, VÚC, samosprávy miest a obcí, odbory, združenia, mimovládne organizácie, atď.).

Aj napriek existencii medzinárodných a vnútroštátnych štruktúr zabezpečujúcich realizáciu migračnej politiky v súčasnosti nie je zriadený jednotný prierezový orgán umožňujúci z jedného miesta zabezpečovať úlohy súvisiace s komplexnou realizáciou migračnej politiky Slovenskej republiky pri zachovaní plnenia medzinárodných dohôd a záväzkov v oblasti medzinárodnej ochrany cudzincov. Preto je perspektívnym cieľom vytvoriť Imigračný a naturalizačný úrad (ďalej len „INÚ“), ktorý v rámci výkonu činnosti štátnej správy zabezpečí najmä komplexné činnosti od legálneho vstupu cudzinca na naše územie cez povolenie jeho pobytu, resp. prvostupňové správne konanie vo veci medzinárodnej ochrany, integráciu, až po možnosť žiadať o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky. V súvislosti so zriadením INÚ bude potrebné využiť možnosti a priestor v rámci činnosti Riadiaceho výboru pre migráciu a integráciu cudzincov (ďalej len „riadiaci výbor“) na prerokovanie konkrétnych opatrení súvisiacich s týmto procesom, a to:

- vytvorenie sekretariátu riadiaceho výboru a definovanie potrieb INÚ z pohľadu jeho kompetencií, organizačného usporiadania, personálneho, finančného a materiálno-technického zabezpečenia,
- zriadenie INÚ ako samostatného úradu v rámci Ministerstva vnútra Slovenskej republiky zlúčením jeho organizačných celkov alebo ich častí podieľajúcich sa na realizácii migračnej politiky Slovenskej republiky,
- prechod relevantných kompetencií na Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky z ďalších rezortov podieľajúcich sa na plnení úloh migračnej politiky vrátane príslušného počtu

funkčných miest pre štátnych zamestnancov a zamestnancov vykonávajúcich práce vo verejnom záujme v časovom horizonte do roku 2013.

Záver

Migrácia je objektívne súčasťou nášho každodenného života, bez nášho pričinenia sa jej význam zvyšuje a ak s ňou budeme cieľavedome pracovať, bude spoločnosti prinášať prospech. V prípade, že ju budeme podceňovať alebo ignorovať, môže spôsobiť problémy tak v politickom, hospodárskom, ako i spoločenskom živote našej krajiny.

Existencia migrácie musí byť akcentovaná všetkými politickými subjektmi a musí sa stať aj integrálnou súčasťou činnosti jednotlivých rezortov. Z uvedeného dôvodu je potrebné migračnú politiku, ako nástroj regulujúci migráciu, rozpracovať do akčných plánov, ktoré budú prijímať všetky zainteresované subjekty v oblasti svojej pôsobnosti a priebežne ich budú podľa vývoja migračnej situácie aktualizovať v koordinácii s riadiacim výborom a jeho odbornými pracovnými skupinami, ako aj v úzkej spolupráci so splnomocnencom vlády SR pre vedomostnú ekonomiku.